

Er
Ri

TÄHTIS TÄIENDUS SAATEKAVAS!

HIND 10 SENTI

TALLINN

RADIO

TARTU

Nr. 46 (287)

12. nov. 1936

VI aastakäik

Mussolini kõneleb

150 HALLOOMEESTE-KANDIDAATI!

Algab nende sõelumine katsetel

Riigi Ringhääling teatas mõni nädal tagasi, et ta vajab konfereerijaid ja reportereid. Nende ametite vastu näib valitsevat otse üllatavalt suur huvi. Sisse on tulnud tervelt ligemale 150 soovivaldust! Kandidaate on kogu maalt, mehi ja naisi, ning kõigest mõeldavatest elukutsetest. Lähemal päevil algab kandidaatide sõelumine, — määratu töö, sest poolteisesaja kandidaadi hulgast tuleb põhjalikel katsetel leida mõned üksikud kõige sobivamad.

Osa kandidaate langeb arvatavasti välja kohe, enne katseid. Ülejäänutele on esimeseks prooviks mitmesuguste eriiseloomuga tekstide lugemine, et selgitada, kuidas keegi tekstiga põgusa tutvumise järel suudab lugemisel tabada selle mõtet, saab hakkama vöörkeelsete nimede ja sõnade hääldamisega, kuivöörd korralik ja selge on väljarääkimine, kuidas hääli sobib mikrofonile jne.

Kandidaadid esinevad eraldatud ruumis mikrofonii ees; katsekomisjon jälgib esinemist teises ruumis valjuhääldaja kaudu. Sel teel asetatakse nii katsealune kui ka komisjon tegeliku sarnasesse olukorda. Komisjonil tuleb otsustada ainult selle järele, mida kuuldakse valjuhääldajast, nagu seda teevad ringhäälingukuulajadki. Komisjonil pole teada kandidaatide nimedki, sest need esinevad numbri all.

Mitmesuguste katsete järel esialgselt välja valitud kandidaadid võetakse ringhäälingusse katsetöölle, millel selgub lõplikult, kes sobib mikrofonii ette.

Ringhääling ei hellita lootust, et leitakse kohe n. ü. mikrofoniküpsid konfereerijaid. Seda pole aga vajagi. Tähtis on, et leitaks inimisi, kel on üldse eeldusi teatava kooli järele heaks konfereerijaks saada.

Ringhäälingureporterii-kandidaatidele korraldatakse erikatse nende kirjeldamisvöime kindlastegemiseks. Selleks lastakse kandidaadi ees joosta mõnel aktuaalsel filmil. Katsealune peab kohe jutustama, mis ekraanil sünnib, nagu see ringhäälingureporterilt on nõuetav tegeliku töö juures.

MIDA HALLOOMEHELT KÖIK EI NÖUTA!

Briti ringhääling, nagu meiegi oma, otsib endale konfereerijat, kes peale inglise keele veel peab oskama saksa, prantsuse, itaalia ja hiina keelt. Seejuures peab otsitav tundma ka muusikat ja kirjandust, samuti kogu maailma ringhäälingut koos saatekavadega. Ta ei vöi olla noorem kui 22- ega vanem kui 45-aastane. Kaheldakse, kas BBC töesti seesuguse ringhäälingugeeniuse leiab. Ja kui ta leiab — kas leitu siis vastab muile nõudeile, mis halloomehe juures vältimatud.

BULGAARIASSE 100-KW SAATJA

Bulgaaria valitsus, tarvilikuks pidades detektorvastuvötu vöimaldamist suuremal määral, on ühelt Saksa firmalt tellinud uue 100-kW vöimsusega saatja, mille ehitustööd edenevad jõudsalt. Kevadel valmiv saatja Bakareliis oleks seega Balkani tugevaimaks saatjaks. Läänud suvel avati Varnas ja Stara Zagoras vähemad saatjad.

Bulgaaria riigiringhäälingul on Sofias ajutised saa-

teruumid, kuni moodsa ringhäälinguhoone valmimiseni. Juba nüüd mängib ringhääling Bulgaarias tähtsat osa ja tema reporterid ei puudu kuiski.

Sofia ringhäälingut, mida praegu Berliini ja Strassburgi vahel vaid nõrgalt kuuleme, vöime kuulda siiski ka Sofia lühilainesaatja kaudu.

Bulgaaria ringhäälingu saatekavade muusikalises osas pannakse erilist rõhku rahvuslikule muusikale. Siiski loodetakse järgmise aasta jooksul ka 52-mehelist sümfooniaorkestrit ametisse palgata.

Balkani riikidest puudub ringhääling seni vaid Kreekas ja Albaanias.

RINGHÄÄLINGUKUULAJAID VÄLISMAAL

Inglismaa	1.	9.	36.	a.	—	7.744.472
							1. 10. 36. a. — 7.789.767
Saksa	1.	9.	36.	a.	—	7.480.047
							1. 10. 36. a. — 7.589.027
Prantsusmaa	1.	9.	36.	a.	—	2.999.741
							1. 10. 36. a. — 3.031.526
Hollandi	1.	10.	36.	a.	—	950.820
Rootsi	1.	10.	36.	a.	—	914.971
Tšehhoslovakkia	..	1.	8.	36.	a.	—	865.807
							1. 10. 36. a. — 874.682
Belgia	1.	8.	36.	a.	—	830.051
							1. 9. 36. a. — 838.713
Taani	1.	10.	36.	a.	—	641.847
Itaalia	1.	10.	36.	a.	—	610.300
Poola	1.	10.	36.	a.	—	552.319
Helveetsia	1.	10.	36.	a.	—	442.448
Ungari	1.	9.	36.	a.	—	354.456
Norra	1.	10.	36.	a.	—	217.779
Rumeenia	1.	9.	36.	a.	—	158.700
Iiri	1.	10.	36.	a.	—	92.964
Läti	1.	10.	36.	a.	—	89.409
Jugoslaavia	1.	10.	36.	a.	—	87.954
Alžeeria	1.	9.	36.	a.	—	51.086
Portugal	1.	10.	36.	a.	—	51.086
Hollandi-India	1.	10.	36.	a.	—	36.191
Leedu	1.	10.	36.	a.	—	31.316
Danzig	1.	9.	36.	a.	—	29.975

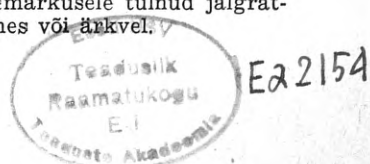
RINGHÄÄLING MÄNGIB SAATUST

Üks saksa raadioajakiri jutustab huvitavast juhust, kuidas raadioühenduse abil öige iseäralistel tingimustel päästeti inimelu. Kogu sündmus olnud järgmine:

Ühel päikesepaistelisel pühapäevahommikul sõidab keegi jalgrattur Bodensee kaldal. Järsku kuuleb ta propelleri mürinat ja täiesti ootamatult näeb tulevat suurt zeppelinii, mis parajasti lähedastelt lennuväljalt on startinud lennuks Lõuna-Ameerikasse. Jalgrattur on vaatepildist vaimustatud, unustab teed tähele panna ja sõidab otse vette!

Õnnetust märkab öhulaeva raadiotelegrafist, kes paneb oma saatja kohe tööle. SOS... SOS... Politsei-raadio — Inimelu hädaohus! Minut hiljem saabub päästesöiduk kohale, kus jalgrattur valjult hüüdes vöitleb lainetega. Uppuja päästetakse viimasel silmapilgul.

Sellega pole aga raadio osa selles asjas veel lõpul. Üks raadioteade tänab abivalmit öhulaeva ja teatab, et jalgrattur on päästetud, kuid jalgratast pole vöimalik olnud välja tömmata. Veerand tundi hiljem teatab öhulaev endast uuesti ja teeb teatavaks, et öhulaeva meeskond ja reisijad on pannud toime korjanduse uue jalgratta muretsemiseks! Kui seda kõike teatatakse vahepeal jälle poolsteisaadik meelemärgusele tulnud jalgratturii, ei tea ta öieti, on ta unes vöi ärkvel.

RINGHÄÄLINGU TULEVA AASTA EELARVE

Eelarve tasakaalus 468.000 kroonil. — Kõik tunduvalt suurenenud tulud kasutatakse ringhäälingu tegevuse edasiarendamiseks

Vabariigi valitsus kinnitas oma möödunudreedesel koosolekul Riigi Ringhäälingu 1937. a. tulude ja kulude eelarve 468.000 krooni suuruses. Ringhäälingu tuleva aasta eelarve on seega tunduvalt suurem kui tänavune, mis ühes lisa-eelarvega on tasakaalus 359.000 kroonil.

Ringhääling on oma tuleva aasta eelarvet võinud suurendada tänu kuulajaskonna järjekindlale jõudsale kasvule, kelle abonementmaksud moodustavad ringhäälingu valdava sissetuleku. Tuludena on abonementmaksudest eelarves ette nähtud 465.500 krooni, peale selle reklaamist ja muudest tuludest ainult 2500 krooni. Viimane summa on tänavuaastasest muuseas enam kui poole väiksem, mis laseb oletada, et ringhääling tulev aastal katvab oma reklaamisasteid veelgi piirata. Soome ja Läti ringhääling ei levita üldse reklaami ja seda katvab tulevikus teha ka meie ringhääling.

Eelarve koostamisel on arvestatud kuulajate arvu kasvuga samas tempos kui kahel viimasel aastal. Selle järele peaks meil kuulajate arv käesoleva aasta lõpuks tõusma 34.000-ni ja tuleval aastal keskmiseks kuulajate arvuks kujunema 38.000. See arvestus peaks olema küllalt tagasihoidlik, sest uue saatja tööle hakkamine tuleval suvel peaks huvi ringhäälingu vastu suuresti tõstma, mida aga eelarve koostamisel pole üldse arvestatud.

Üheks kuulajate arvu kasvamisega suurenevad ka ringhäälingu kohustused ja kulud. Seepärast on suurendatud ka eelarve kulude osa. Kõik suurenevad tulud kasutatakse ringhäälingu tegevuse laiendamiseks ja parandamiseks.

Ringhäälingu uus eelarve näitab tunduvalt kulude tõusu eeskätt palkade ja eksploatatsioonikulude alal, mis on tingitud peamiselt uue suursaatja tööle hakkamisest. Personaali tuleb suurendada niihästi saatekava kui tehnilise töö alal. Ühtlasi tahetakse enam kulutada saatekava laiendamiseks ja parandamiseks.

Saatekava, stuudio ja saatejaamade kuludeks on eelarves ette nähtud 369.180 krooni, seega valdav osa kuludest. Selle kõrval on juhatuse- ja üldkulusid ainult 73.840 krooni.

Saatekava, stuudio ja saatejaamade kuludest nõuab kõige rohkem Türi saatja — 171.580 krooni, mille hulgas suurimaks kuluks on amortisatsioon — 100.000 kr. Need on täiesti uued kulud, mida käesoleval aastal üldse pole. Seejuures vähenevad tuleval aastal igatahes Tallinna ja Tartu saatja kulud, nimelt 61.600 kr. võrd.

Türi saatja järele nõuab suuremat kulu saatekava, milleks on ette nähtud 115.830 kr. ja mis on 15.473 kr.

võrd rohkem kui tänavu. Saatekava kuludest nõuavad suurema osa palgad (orkester, toimetajad ja saatejuhid) ja mitmesugused tasud — 52.210 kr., selle järel noodid ja heliplaadid 9000 kr., solistid 9000 kr., kõnlejad ning keelte- ja võimlemistunnid 8000 kr., „Estonia“ teatrile muusikalavastuste ning sümfoonia- ja rahvakontsertide ülekannete eest 7000 kr. jne.

RINGHÄÄLINGUHOONE EHITUS

Riigi Ringhääling tahab kohe asuda ringhäälinguhoone ehitamisele Tallinnas, niipea kui on selgunud krundi küsimus. Sobivaima krundina on praegu ette näha vaba maaala kunstihoone ja konservatooriumi juures.

Ringhäälinguhoone järele valitseb tungiv tarvidus, kuni praegustes saateruumides „Estonia“ teatrimajas ringhäälingu arendamine on suuresti takistatud. Ruumid on äärmiselt kitsad ja nende akustilisi omadusi ei saa tarvilisel määral parandada ka ümberehitamisega.

17 TÖÖD RR HELITÖÖDE-VÕISTLUSEL

Riigi Ringhäälingu korraldatud teisele helitööde võistlusele on esitatud 17 tööd. See on vähem, kui oli mullu, kuid valik paistab selle eest olevat parem ja ülesseatud nõuetele vastavam. RR sooviks võistluse korraldamisel on nimelt saada eeskätt rahvapäraseid ajaviitelise iseloomuga helitöid, mille järele tal saatekava täitmisel on kõige suurem tarvidus.

Võistluse žürii asub lähemal ajal sissetulnud tööde läbivaatamisele. Žüriisse on kutsutud Tallinna konservatooriumi direktor prof. J. A a v i k, prof. A. L e m b a ja prof. A. T o p m a n. Peale selle kuuluvad žüriisse RR muusikajuhid R. K u l l ja Fr. N i k o l a i.

„VAIKESE MUUSIKALEKSIKONI“

järg ilmub „Raadio“ järgmises numbris. Ka edaspidi avaldame leksikoni selle järele, kuidas ruum ja jooksev materjal lubab, et ajakiri kogu aeg kõigile lugejatele pakuks midagi huvitavat.

Leksikoni esimeses osas on juhtunud eksitav trüki-viga, mille palume lahkesti õiendada. Sõna „alt“ all esineva „kontro-alt“ asemel peab nimelt muidugi olema „k o n t r a - a l t“.

RINGHÄÄLINGUSAATJA VAATEAKNAL

Mitte kõik vanad saateseadeldised ei lähe ringhäälingumuuseumi. Inglismaal on leiutatud uus tarvitamisviis vanadele ringhäälingusaatjaile. Cardiffi esimese ja vananenud saatja on üürinud üks inglise raadioäri ja tarvitab väikest, ainult umbes ühe tonni raskust saatjat, mida kergesti saab üles panna vähegi suuremale vaateaknale, vaateakna lööknumbrina. Firma kinnitab, et see reklaam on väga hea, kuna vaateaknale asetatud vana saatja omab suure tõmbejõu ja tõstab möödujate ostuhimu.

UUS SAATJA VATIKANIS

Vatikan saab endale varsti teise tugeva lühilaine-saatja, mis hakkab töötama mitmel lainepikkusel, võimaldades vahenditult sidepidamist kõigi maailmajagudega.

Kes soovib ennast veel

Jõuluks

elegantselt rõivastuda
see rutaku tellimisega

Rätsep J. TAMM

Tallinn, Kullasepa 6. Tel. 429-43

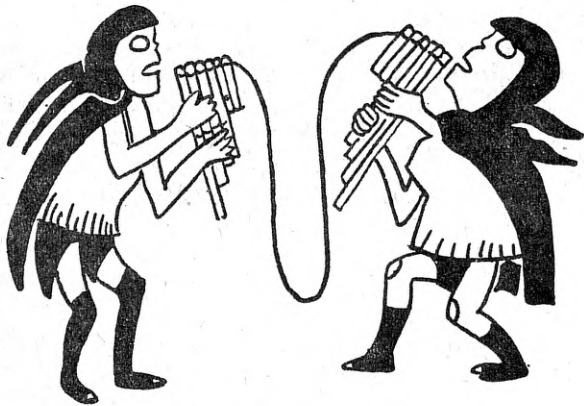
INKADE MUUSIKA

Kogu Lõuna-Ameerika mandri läänerannikut läbis-tavad kõrged mäeahelikud: Andid ehk Kordiljeerid. Selles mägestikus asus kord ühe suure riigi tsentrum, mida valitsesid inkad: Tahuantinsuyu, nelja maailma-kaare keiserriik. See riik ulatus üle praeguste Ekua-dori, Boliivia ja Peruu maa-alade. Samuti kuulus selle riigi piiridesse osa Argentiina, Tšiili ja Kolumbia maa-aladest. Selle inkade riigi hävitasid hispaanlased juba 400 aasta eest ja ka Hispaania hiiglakoloniaalriiki asen-davad iseseisvad vabariigid.

Mida teame veel tänapäev toleaeegseist rahvakom-beist ja muusikast?

Selle küsimuse vastamist võimaldab meile mitte ai-nult arkeoloogiliste leidude uurimine, vaid indiaanlased ise, vana inkarahva järeltulijad, kes ka tänapäev samuti kui tol ajal elutsevad Andides ning kangekaelselt hoia-vad kinni oma vanadest harjumusist ja kombeist. Loo-duslikult soodustab seda mägestikkude ligipääsmat-us, eriti Peruus ja Boliivias.

Võime ütelda, et veel tänapäev on olemas rikkalik Andide rahvamuusika, mis on kasvanud kokku kõrg-mägestiku halli maailmaga ning seetõttu omab tõsise ja nukra iseloomu. Noodikiri oli vanadele peruulastele tundmatu, kuid ometi on meloodiaid antud edasi põlvest põlve. Eraldatud Andi-külades elab inkade muusika võltsimatult edasi. Lemmikinstrumendiks oli ja on indiaanlastel vertikaalne flööd, mille nimeks „quena“ ja

Kaks antara-mängijat.

mille melankoolne kõla viiside iseloomule kõige enam vastab.

Palju laule on pärit inkade ajast. Neid lauldakse ketšua keeles ja nende sõnades ilmneb sama kurb mee-leolu kui meloodiaiski.

Muusikariistadest tundis vana inkade muusika kaht pealiiki: löök- ja puhkpille. Keelpille õpiti tundma alles hispaanlastest vallutajailt.

Tähtsa koha omasid instrumendid, mis tekitasid heli raputamise teel. Neid valmistati puuviljakoortest, puust, metallist, nahast ja savist. Oli põllutööriistu, millele seesugused instrumendid külge pandi ja mis siis töö juures helisesid, et tõsta laulvate tööliste tööindu.

Kroonikud jutustavad mingist suurest trummist, mille nimeks oli „hancar“, kuid väljakaevamistel pole

neid leitud. Neid pidi olema ka inimnahast, nimelt surmatud vaenlaste nahast. Väikesi trumme on leitud korduvalt. Neid nimetati „tinya“. Löömiseks tarvitati nõõri, mille otsas sõlmed.

Oli juba juttu vertikaalsest flöödist, quenast, mida valmistati kõrjast või luust. Peale selle oli inkadel veel „antara“, mille valmistamismaterjaliks oli pilliroog

Tinya-lööja. Joonistatud Mochicast (Peruus) leitud keraamika järele.

või terrakotta. — Sõjalisteks otstarveteks tarvitati trompeeti, mida nimetati „pututu“. Pikkade torudega trompeedid olid tehtud savist või metallist, vanemad tüübid aga suurtest meriteo-karpidest. Nagu mujal, on siingi instrumentide algkujuks olnud selle materjali kuju, millest neid valmistati.

Eriiline inkade muusika on eranditult meloodiline ega vaja harmoonilist saadet. See muusika on kergesti jäljendatav ka praegustel instrumentidel.

Vana-Peruu muusika kõrval tuntakse veel mestiitsi või segatud inkamuusikat, mis kahtlemata on esimesest arenenud. Selle alged ulatuvad tagasi koloniaalaega ja selles ilmneb tugev hispaania mõju. Segatud inka-muusika omab tänapäev suure tähtsuse, kuna see moodustab endast olulise osa praeguses lõuna-ameerika rahvamuusikas. Linnadest on vana inkamuusika tõr-jutud välja, kuid liiklemiskeskustest eemal, Kõrg-Andide vaiksetes orgudes, kõlavad tahuantinsuyu igi-vanad meloodiad edasi, et rõõmustada indiaanlaste hingi.

TOIMETUSELE SAADETUD KIRJANDUS

Valimik muusika-oskussõnu. Eesti Akadeemilise Helikunsti Seltsi väljaanne nr. 3, Tallinnas 1936, 16 lk. (24—16).

Eesti muusika terminoloogias seni valitsenud eba-kindla olukorra normeerimiseks E. A. H. S. muusikateaduslik sektsioon, rakendanud tööle muusikuid, keele-teadlasi ja pedagooge küsimuste selgitamiseks, on töö tulemusena andnud välja mainitud valimiku Eesti muusika-oskussõnu — praktilise oskuskeele juhi, mille järele on ammu tuntud tungivat vajadust.

Sõnastik, mis on trükitud kultuurkapitali toetusel, on tarvilikuks käsiraamatuks muusikaasutusile, kooli-dele, kontserbüroodele, ajakirjandusele, igale muusika-õpetajale, õpilasele, heliloojale, kirjastajatele ja kultuur-tegelasele.

Väljapressija

John Galsworthy.

Lõpp.

II.

Kui ta astus oma korteri väikesse salongi, valmis-
tas ta naine parajasti teed. Ta oli väheldane, ilusa kas-
vuga ja ta veidi lamedast puuderdatud näost, millel ei
puudunud oma võlu, vaatasid Granterile otsa pruunid
silmad — slaavi päritolu, poolatar. Granteril polnud vii-
masel ajal enam viisiks usaldada talle oma sügavamaid
mõtteid ja oma teoviisi motiive; Olga oli temas juba
ammu hävitanud kõik kahtlused, et ta on temast mo-
raalselt üle. See naise üleolutunne ei meeldinud talle
põrmugi, — sageli tundus see talle vägagi piinlikuna, —
ent ikka ja ikka jälle andis see end talle tunda. Just
tolle väljapressimisloo juures oli see kahekordselt piin-
lik, sest on eriti ebameeldiv saada kukutatud pjedestaal-
liit, kus ei soovitagi nii väga istuda.

Suurena ja massiivsena laskus ta lakeeritud musta
padjaga toolile, kõneles sellest, kuidas puulehed on juba
sügisvärvides, vaatles Olga pilku ja naeratust, tundis,
et naisele ei jäänud tema rahutus tähele panemata.

„Kas oled mõtelnud kunagi sellest, kuidas teised
inimesed elavad?“ küsis ta ja kõlistas teelusikaga.

„Millised inimesed, Charles?“

„Oo, mitte meie seltskonnast. Tikumüütajad, mõis-
tad sa, lillenaised, — lühidalt inimesed, kes elutsevad
kitsais oludes.“

„Milline mõte? Mitte, et ma teaks.“

Võiks ta ometi talle jutustada tollest uskumatust
vahejuhtumist, jäädes edasi oma pjedestaalile!

„Leian selle olevat väga huvitava, mõistad sa, see-
juures võib näha kummalisemaid kuristikke.“

Naise naeratus näis vastavat: „Noh, minu hinge
kuristikesse ei tungi see pilk küll kunagi.“ Ja see oli
ka õige. Eht slaavlanna, kelle silmis on soe läige, näo-
nahk tõmmu, puuderdatud, nagu ilus, veidi lame. Mõis-
tatus — tööpoolest, läbi ja läbi mõistatus. Sügav vesi
voolab tema pjedestaali ümber nagu — nagu Niiluse
vood. Lihtsalt naeruvärne!

„Olen sageli küsinud endalt,“ lausus Granter, „kui-
das ma tunneksin, kui laostuksin täielikult.“

„Sina? Võimata, Charles, sa oled liig massiivne,
liig üleolev, mu armas. Enne kui sa õieti teaksidki, kui-
das see võib olla, seisaksid sa juba tsiviilnimistus.“ Gran-
ter tõstas lakeeritud toolilt ja kõlistas münte. Sel het-
kel liikus rida ülielavaid pilte nagu filmilint tema vaimu-
silma eest mööda: kahvatuhall jõgi päikesepaistel, kelm,
kes kõnetas teda kogelevate sõnadega, nagu sünge, moo-
nutatud; kollanahkne imik ja vargne pilk mustlanna
tumedaist silmist; politsei protokoll ja tema ise kaeba-
jana, kui ta laseb seadusemõõga täie hooga vihiseda
mõlemale süüdlasele. Ta algas vahenditult:

„Täna pärastlõunat püüdis keegi Thames'i kail
minult raha välja pressida.“

Naine vaikis. Granter pöördus ärritatult ümber ja
märkas, et Olga hoiab käsi kõrvade ees.

„Lakka ometi kord münte kõlistamast!“

Pagana pihta, Olga polnud kuulanudki teda.

„Elasin läbi seikluse,“ algas ta uuesti. „Sa ju tun-
ned toda lilleneidu Tite Streeti nurgalt?“

„Ah jah, toda edevat mustlannat.“

„Hm! Ühel päeval ostsin talt lilli ja seejuures jutus-
tas ta mulle nii liigutava loo, et ma läksin hiljem tema
juurde koju. Tahtsin vaid näha, kas ta kõneles tõtt. Ent
kõik näis olevat õige ja ma kinkisin talle veidi raha,
mõistad sa. Siis turgatas mul mõte: Vaata ometi kord
järele, mida ta teeb rahaga. Ja nii külastasin ma teda
veel teine kord, mõistad sa.“

Peaaegu raiuv „Ah, Charles!“ sundis teda kiiresti
jatkama.

„Ja — kujutle ometi! — täna hiilib mulle Thames'i
kail keegi lurjus järele ja püüab mult välja pressida
kümme naela!“

Veider hää — Granter pöördus kiiresti ümber. Ta
naine lamas selilivajunult padjul ja väänles naeru-
krampides.

Nüüd oli Granterile selge: just seda ta oli kart-
nud. Et naine naerab ta välja, jah, naerab välja, et
ta on kukkunud alla oma pjedestaalilt! Jah, just seda
ta oli kartnud — mitte kahtlustust tema truuduses.
Kuidagi ta tundis end siiski suurena ja tugevana sel-
leks, et saada välja naerdud. Selleks oli ta tööpoel-
lest liig suur. Loodus oli tõmmanud piirid, millest
teisel pool naised oma mehi — — !

„Ma ei mõista, kuidas võib naerda selliste asjade
üle!“ lausus Granter jäiselt. „Kas leidub koledamat
roima, kui on väljapressimine?!“

Ta naine oli lakanud naermast; kaks pisarat voo-
lasid ta palgeilt alla.

„Kas sa andsid talle raha?“ küsis ta poollämbunud
häälele.

„Muidugi mitte.“

„Millega ta ähvardas?“

„Sellega, et ta teatab sulle sellest loost.“

„Mulle? Mida?“

„Oma alatut arvamust minu süütute külaskäikude
kohta.“

Pisarad olid jätnud jälgi Olga puuderdatud palgeile.
„Tal ei olnud muidugi aimugi, et sa vaatad sellele nii
lihtsalt,“ lisandas Granter tigidalt.

Naine pühkis silmi ja tema ümber hõljus kergelt
lõhna.

„Sulle oleks ehk teinud enam nalja,“ tähendas mees,
„kui asi oleks läinud nii kaugele!“

„Aga Charles, mis sul pähe tuleb! Aga kes teab,
vahest ehk on selles siiski tõtt?“

Granter vaatas talle kõikumatult silma.

„Kahjuks pean valmistama sulle pettumuse — sel-
les pole kübetki tõtt.“

Ta nägi, kuidas naine pisikese taskurätikuga kattis
huuled ja lahkus kiiresti toast.

Siis astus ta oma töötuppa ja istus kamina ette,
kus põles tuli. Tähendab, Olga leidis tema abielutruu-
duse olevat veidra? Ja tal turgatas mõte: „Kui naine

võib vaadata oma mehe truudusele kui veidrusele, kuidas — kuidas on siis lugu tema enda truudusega?“ Vastik kahtlus! Alatu! Tõepoolest, too kelm tahtis mürgitada Granteri uskumissoos, sundis mõtlema ainult madalaile, alatuile motiividele! Kirikutornist kostsid kellalöögid. Kell on juba kuus! See lurjus ootab teda vististi juba Thames'i kail, et vastu võtta kümme naela. Granter tõstas. Tema kohus on minna sinna ja toimetada mees politsei kätte.

„Ei!“ mõtles ta vihaseks. „Tulgu ta siia! See meeldiks mulle väga. Küllap ma näitan talle!“

Ent korraga hakkas tal häbi. Nagu enamus suuri tugevaid mehi, ei tarvitanud ta kunagi vägivalda. Kogu oma eluaeg polnud ta veel kedagi löönud, polnud iialgi leidnud selleks juhust — isegi mitte koolis. Ta astus akna juurde. Hämaruses nägi ta kai käsipuid läbi puude ja vähe hiljem ka toda meest näljase hundina hiilivat siia ja sinna. Granter seisis ootevalmilt, jälgis teda ja kõlistas raha — pilkavalt, närviliselt, ärritatult, äärmises pinevuses. Mis teeb see nurjatu nüüd? Kas ta julgeb tulla suurde majadeploki? Ja kas ei hiili seal kuski ka too tüdruk, tüdruk kollanahkse imikuga? Ta nägi mehe kogu lähemale hiilivat ja kaduvat majade varju. Sel põneval silmapilgul rebenes Granteri püksitasku, paar münti langes kõlinal põrandale ja veeres eemale. Ta otsis parajasti viimast raha, kui ta kuulis uksekella helinat — iialgi poleks ta uskunud, et too lurjus tuleb tõepoolest tema majja! Ta ajas enda järsku püsti ja astus esikusse. Musta töö majas tegi kogu majadeploki ühine teenijaskond, seepärast polnud korteris peale tema ja ta naise ühtki inimest. Kell helises teist korda ja Olga tuli ust avama.

„See on mu sõber kait, kes teeb sulle niipalju nalja. Tahaksin meeleldi, et sa õpiksid teda tundma,“ ütles Granter tigidalt. Naise näol ilmnes pilkav naeratus ja Granter avas korteriuukse.

Jah. Seal seisis too inimene! Elektrivalguses ja mugavalt sisustatud ümbruses paistis ta veel enam pätina. Kindlasti võllanägu. Ent ühtlasi kõneles äärmine viletsus tema katkiseist kingist, kõhetust, räbalais kogust, viltu kistud, tõmblevast näost — ainult pilk silmis oli hädaohtlikult himur.

„Astuge lähemale!“ ütles Granter. „Teie tahate ju külastada mu naist?“

Mees pörkas tagasi.

„Ei, seda ma ei taha,“ ümises ta, „ainult kui teie sunnite mind seda tegema. Otsige mulle viis naela, sir, ja ma ei tule teile enam iialgi risti teele ette. Ma ei külva meeleldi rahutust mehe ja naise vahele.“

„Astuge ometi lähemale,“ kordas Granter, „mu naine ootab teid.“

Mees seisatus, limpsas kahvatu keelega üle sama kahvatu ülemise huule, nagu otsiks ta väljapääsu kimbatusest.

„Ütlen teile veel kord,“ seletas ta korraga, „kui ma astun tuppa, kahetsete te seda hiljem — üsna kindlasti!“

„Kahetsen, kui teie ei astu tuppa. Olete ülihuvi-tav tüüp, läbi ja läbi lihvitud kelm.“

„See on õige. Aga kes on teinud mu selleks?“ hüüdis võõras. „Ütelge mulle, kes?“

„Nii siis, kas astute tuppa või mitte?“

„Jah.“

Võõras astus sisse. Granter sulges ukse ta järel. Tal oli tundmus, nagu laseks ta mao või hullu koera oma korterisse, ent Olga naer helises ikka veel ta kõrvus, nii et ta ootas nüüd midagi uut.

„Palun, aina edasi!“ hüüdis ta ja avas salongi ukse.

Mees hiilis sisse. Pimestatud tugevast valgusest, pilgutab ta silmi.

Granter astus oma naise poole, kes seisis kamina ees,

„Sel gentlemanil, nagu mulle näib, on sulle midagi väga tähtsat ütelda.“

Naise näoilme puudutas teda kuidagi ootamatult — kas ta polnud mitte ehmunud? Ning ebatavaline ebamugavus, mida ta lugesi mõlema näolt, tõi talle teatava rahuldustunde.

„Noh,“ tähendas ta irooniliselt, „vahest ehk meeldib teile enam, kui ma ei kuule!“ Ta astus ukse juurde, toetus selle najale ja hoidis nüüd omakord kõrvu kinni. Seal nägi ta, kuidas võõras heitis talle vargsi pilgu ja astus ta naisele lähemale. Mehe huuled liikusid kiirelt, naise omad vastasid. „Pagana pihta, miks hoian ma õieti oma kõrvu kinni?“ küsis ta endalt ja langetas käed. Sel hetkel pöördus mees tema poole ja lausus:

„Lähene nüüd, sir. Väike eksitus — kahetsen, et tülitasin teid.“

Granteri naine oli pöördunud jälle tule poole; veidi segasena avas Granter ukse. Kui mees tahtis mööduda temast, haaras Granter ta käsivarre, tõmbas ta oma töötuppa, sulges ukse, pistis võtme taskusse ja hüüdis: „Nüüd oled sa mul käes — sina nurjatu!“

Mees katkiseis kingades taganes. „Ärge puudutage mind, sir! Mul on nuga!“

„Mina peaksin sind puudutama? Ei tule mõttesegi. Annan su politsei kätte.“

Mehe pilk eksles toas ümber, otsides nähtavasti väljapääsu, ja peatus siis põlevail tukkidel kaminas.

„Mis tähendab teile kümme naela?“ hüüdis ta. „Teie ei märkagi seda.“

Granter naeris.

„Väljapressimine on alatuim roim, mida inimene võib korda saata. Kas sa ei taipa seda ikka veel, austatud sõber?“ Ja ta astus telefoni poole.

Ähvardav, näljane pilk tumedaist silmist libises peatumatult üles ja alla mehe kogul, kes seisis soola-sambana ta ees.

„Ei, ei, härra — ärge tehke mulle seda!“ hüüdis ta korraga peaaegu südantlõhestavalt.

Miski leevendas Granterit — oli see pilk noist silmist või häälekõla?

„Kui ma aga jätan selle tegemata,“ seletas ta aeglaselt, „pressid sa esimeselt vastutulijalt, kes juhtub sulle teele ette, jälle raha. Sa oled sama hädaohtlik kui rästik.“

Mehe huuled värisid; ta kattis nad käega ja lausus sumbunud häälel:

„Olen inimene nagu teiegi. Ainult selle vahega, et olen täiesti laostunud — ainult selles seisab vahe. Vaadake mulle otsa!“

Granteri pilk peatus mehe väriseval käel.

„Igatahes, ent sellised inimesed nagu sina purustavad usu inimkonnasse,“ hüüdis ta ägedalt.

„Kuulake ometi, sir — katsuge kordki elada sellist elu nagu mina, proovige vaid! Issand Jumal taevas! Katsuge ometi kordki nii elada, nagu ma elan juba kuus kuud — paludes ja kerjates tööd, joostes jalad veriseks!“ Ta ohkas raskelt. „Pealegi kui ma täitsin sõjas oma kohut. Milline elu see on? Vilets, isegi koerale liig vilets, kõnelemata veel inimolendist. Ja kui ma siis näen sellist suurt, tugevat meest nagu teie — oo Jumal halasta — kes võib süüa kõhu täis ja kellel on kõik, mida ta vajab, saab see mulle otse kiusatuseks — ja nii see tulebki.“

„Ei, ei,“ vastas Granter tigidalt, „sa ei pääse mu käest. See ei olnud lihtne juhus. See oli hästi läbi kaalutud — ja kokku mängitud. Raha väljapressimine on alatu, külmavereline kelmus. Teile ei lähe põrmugi korda, kelle te püüate oma õnge ja kas hävitate temas usu teistesse või mitte.“ Ja ta pani käe kuuldetorule.

Mees tõmbus küüru.

„Üks silmapilk, sir! Inimene vajab ometi midagi kõhu täitmiseks, selga panemiseks. Ei või ju elada õhust ega joosta alasti ringi.“

Granter seisis liikumatult. Läbi mugava toa kõlas jälle mehe hääl.

„Halastage ometi, sir! Halastage ometi! Mida teate teie sellest, millised kiusatused varitsevad meie-taolisi? Ärge kihutage ometi politseid mulle kaela. Ma ei tee seda ialgi enam, minu sõna! Aidake mind — mu elu on kaalul. Laske mind minna, sir!“

Granter jäi liikumatuks nagu ta mugava korteri seinad ja pidas rasket võitlust endaga, mitte sedavõrd võitlust kaastunde ja kohusetunde vahel kui metsiku kättemaksuhimu ja kartuse vahel, kasutada jõuka võimu tolle viletsusehunniku vastu.

„Laske mul ometi minna, sir!“ palus jälle kähisev hääl. „Kas teil pole südant rinnus?“

Granter langetas kuuldetoru ja avas ukse.

„Olgu, võite minna.“

Mees läbistas ruttu toa.

„Issand,“ hüüdis ta, „mul on õnne! Ja mis puutub armulisse prouasse — võtan kõik tagasi. Ma pole teda ialgi kellegagi koos näinud. See oli puha välja mõeldud.“

Ta oli läbistanud esiku ja väljunud, enne kui Granter sai sõnagi lausuda. Ta sammude lohin jäi järjest vaiksemaks. „Ja mis puudub armulisse prouasse — võtan kõik tagasi. Ma pole teda ialgi kellegagi koos näinud. See oli puha välja mõeldud.“ Armuline Jumal! Kuna tol lurjusel polnud õnne temaga, piüdis ta raha välja pressida tema naiselt, naiselt, kes oli naernud oma mehe truuduse üle, kes oli nii ehmunud näoga! „Puha välja mõeldud!“ Korruga kerkis Granteri ette Olga nägu — kui ehmunud oli see puudrikorra all, selle maski taga. Ja sellisel kelmil oli ta lasknud minna! Naise ehmunud nägu!... See oligi siis tema naeru põhjus!... Raha väljapressimine. — Mis võis veel enam mürgitada inimest?... Tema naine!... Aga...? Mis pidi ta nüüd tegema?... Nüüd, kus ta, eesel, oli lasknud joosta mehel, kes..

Lugeja küsib

Lugeja A. M. Kuressaarest. 1) „Raadios“ nr. 212 kirjeldatud 4-lambilise patareid-vastuvõtjas on võimalik kasutada raudsüdamikpoole. Nende konstruktsiooni ja ligemad andmed võite leida „Raadiost“ nr. 238—241. Mähisena 1, 2 Teie skeemis tuleb võtta mähis L_2 (skeem „Raadios“ nr. 238), mähisena 1, 3 — mähis L_4 . Mähised L_9 , L_1 ja L_3 jäävad ära ja antenn sidestatakse üle mahtuvuse C_1 nagu ennegi.

Drosslina KD tuleb võtta drossel Kp.; mähisena 3,4 — mähis L_5 , mähisena 1,4 — mähis L_7 ; tagassidemähis 2—5 jaguneb kaheks — L_6 ja L_8 . Ühendatakse nii kui näidatud skeemis „Raadios“ nr. 238.

2) Mainitud vastuvõtja ristmähisepoole võib juhuslikult leiduda veel „Radio-Kooperatiivis“ (Tallinn, S. Karja 9).

3) Mainitud vastuvõtja („Raadio“ nr. 212) montaažiplaan on saada ajakiri „Raadio“ talitusest.

4) „Marconi“ lõpp-pentoodile PT 2 sobib valjuhääldaja impedantsiga $9.000-12.000 \Omega$ (125 V — 150 V anood- ja varivõrepinge puhul).

5) Sobiv 20 cm permanent-dünaamiline valjuhääldaja maksab ca. 35 kr.

6) Lõppastmes võib tarvitada ka lampi KL4. Ta on ökonoomne ja suure tundlikkusega. Suurema väljumisvõimsuse saavutamiseks tuleks aga eelistada KL 2.

„Abonent 25“. 1) Teie kirjeldusest, mille järele Teie päevane vastuvõtt on hea, õhtune aga moonutatud, võib järeldada kaht võimalust:

a) Teie lõpplamp koormatakse õhtul üle. Päeval pole see võimalik, kuna väljatugevused koha peal on nõrgad;

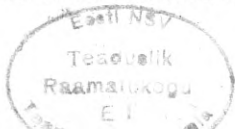
b) Teie vastuvõtjas on kalduvusi metsikuks võnkumiseks. Need metsikud võnkumised pole täiesti väljaarenenud, vaid esinevad tugevamate signaalide puhul, täh. õhtul. Sel juhul on ka vastuvõtt moonutatud.

Teie poolt ligi lisatud skeemis on järgmised puudused: a) kogu vastuvõtusüsteem on maandamata; selleks tuleb mähise L_1 skeemil näidatud alumine ots ühendada maaga. b) Küttejühtmed on valesti poolitud. Sinna, kus Teie skeemil on märgitud „+ K“ tuleb tegelikult „— K“ ja „— A“ ja „+ K“ astub nende asemele. Eelpingepatarei „+“ ühendatakse ka enne „— K“ külge. c) Takistus R (2 meg.) on soovitatav panna kütte miinusjuhtme külge. Samuti võiks katsuda selle asemel tarvitada takistust 1 megoom. d) Lambi V anoodi ja (kütte) miinusjuhtme vahele on soovitatav asetada plokk 500 cm. (0,005 MF). e) Lamp A 425 kui takistus-kõvenduslampe ei sobi sellele kohale, kuna järgib transformaatorsidestust. Sobiks lamp B 424, A 415 või A 409. Eelistatav B 424. f) Transformaator Tr. 1 on liig suure ülekannega. Sobiks ülekanne 1 : 3. Üldse sellele kohale sobiks takistussidestus paremini. Sel juhul saaksite lambina V kasutada A 425 edasi. g) Lambina V_1 ei sobi B 438, kuna see on takistus-võimendajalamp, järgib aga tegelikult transf.-sidestus. Sobiks B 424. h) Lambi V_1 anoodi ja miinusjuhtme vahele tuleks asetada plokk 500—1000 cm. (MMF). i) Transformaator Tr. 2 on liig suure ülekannega. Sobib vahekord 1 : 3. j) Lõpplambi anoodi ja miinusjuhtme vahel võiks katsuda plokki 1000—2000 cm. (MMF).

2) Telefunken ei valmista lampi KT 4. Valmistatakse küll KF 4; selle anoodvool on 0,65 mA 90 V juures ja 2,6 mA 135 V juures. Küte — 0,1 A. KC 3 — anoodvool 3 mA 135 V juures, küte 0,1 A. KDD 1 — anoodvool signaalita võre puhul ca. 2 mA, 1,5 mA 135 V juures, küte ca. 0,22 A. KC 1 kohta puuduvad meil andmed.

3) Tavaliste anoodpatareide mahtuvus on ca. 1,5 ampertundi. Eristeliste patareidel võib see tõusta kuni 2,5 a.-t.

4) Vabavõnke-valjuhääldajat võib kasutada ka kui

20
õn pentood-lõppaste. 4 jalaga pentood on vananenud tüüp.

5) Alla 350×350 mm ei ole soovitatav kasti mõõtudega minna. Üle selle võib kasutada iga suurust. Mida suurem, seda parem mõju.

6) Aparaaadi kasti võib valmistada mis tahes puust. See on täiesti isikliku maitse küsimus.

7) Philips lampide hinnakirju võib saada igast neid müüvast ärist, samuti ka Telefunkeni ja Marconi omi.

8) 4-voldiste lõpplampide seerias me ei tea soovitada ühtki nii väikese anoodvooluga lõpplampi. Ent eelpeiget suurendades saaksite seda teha iga tavalise lõpplambiga.

L. T., Tartus. 1) Eelistaksime söemikrofoni. Kondensaator- ja dünaamiline mikrofoni ei tule isehitamiseks kõne alla.

2) Tööstuslikud seaded kasutavad nii üht kui teist. Väljumistrafo omadusi tundmata on tagajärgede saavutamine juhus.

„Radio“ lugeja Tartus. Eesti keeles on kokkuvõtva tööna kaugenägemist käsitlevas literatuuris ilmunud Koerni „Kaugenägemine“ („Elava Teaduse“ sarjas, hind Kr. 1.—). Saksakeelsest literatuurist võiks nimetada H. Günther'i „Fernsehen in praktischen Versuchen“ (Franksche Verlagshandlung, ilmub kuues vihus, neist senini ilmunud kaks) ja Manfred v. Ardenne „Ferusch-Empfang“ (R.M. 6,30). Tellida saab iga suurema raamatukaupluse kaudu.

„Ferrocart“. Tahtes „Raadios“ nr. 198—201 kirjel-

datud 4-lambilise võrkvastuvõtja poole asendada raudsüdamikpoolidega soovitame teil nende andmed võtta „Raadiost“ nr. 238—241 („Kolmelambiline rahvavastuvõtja“). Sealt leiate ka ligemad andmed konstruktiooni kohta. Täpne keerduarv on soovitud laine- ja pöördkondensaatori elektrilistest suurustest. Ribafiltri poolidena („Raadios“ nr. 198 kirjeldatud skeemis punktid 1, 2, 3) tuleb võtta 2 mähist L₂ ja 2 mähist L₄. Mähised L₁ ja L₃ jäävad ära. Antenn sidestatakse nagu ennegi ploki kaudu. K.-s.-lambi ja audioni vaheline võnkering on soovitatav lülitada vastavalt skeemile „Raadios“ nr. 238.

A. B. 1) Mainitud ajakirja ilmumise kohta ei saa meie Teile mingeid teateid anda, kuna meil pole temast midagi teada.

2) Teie soovitud ehituskirjelduse ilmumise kohta pole meil samuti mingeid andmeid.

3) Kolme lainealaga patareiaparaatide ehituskirjeldusest on ilmunud käesoleval aastal „Radio-Amateur“, jaanuar — viie lambiga patareisuper; „Radio-Amateur“ — märts, 3-lambiline audionvastuvõtja. „Radio-Amateur“, aprill — 4-lambiline oktoosuper. „Radio-Amateur“, mai — 3-lambiline refleksuper.

4) Ameerika permanent-dünaamilisi Tallinnas müügil veel ei ole.

* * *

Sissetulnud kirjade suure arvu tõttu ilmuvad mõned vastused järgnevas „Radio“ numbris.

Raadioaparaate on müügil kõikjal, odavaid aga — pidage meeles — ainult

„Raadiokliinik'us“

Raekoja pl. 13, Tallinn

Ost, müük, vahetus, parandus!

Isehitaajale odavad üksikosad.

R. E. F.

Ainult meie juures **Harju 34-1** ostate, müüte, vahetate raadio-, fotoaparaate jne. kõige soodsamate tingimustega — võimaldatud ka järelmaks.

Tallinn, Harju 34—1. Telefon 461-33

lais k...
pilk siln...

„Astu...
küllastada n...

Mees pörk... 1860
„Ei, seda ma... P.M.
sunnite mind seda...

sir, ja ma ei tule tei...
ei külva meeleldi ra...

„Astuge ometi...
naine ootab teid.“

Mees seisatus, lii...
kahvatu ülemise huul...
batusest.

„Ütlen teile veel l...
astun tuppa, kahetse...
lasti!“

„Kahetsen, kui te...
tav tüüp, läbi ja läbi...
„See on õige. A...
hüüdis võõras. „Üte...“

LIKU EESTI RAADIOÜHINGU HÄALEKANDJA • Ilmub kord nädalas • Toimetuse
TALLINN, Narva mnt. 27 • Tellimishind: aastas 4.50, 6 kuud 2.40, 3 kuud 1.20 ja
1 kuu 0.40 kr. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused.

Ülik Eesti Raadioühing. Tegevtoimetaja: Karl Kesa. Vastutav toimetaja: L. Ojaveski.

Eesti Ühistrükikoda, Tallinnas 1936

Tähelepanu daamidele!

Soodsalt ostate omale uue moodsa

kleidi, pluusi, seeliku

Valmiskleitide ärist

Müürivahe 28 Tallinn

Soodsail tingimustel ostate

MALESTUSSAMBAID

A. ED. JÜRGENSI

JUURES

KAUPMEHE T. 7 TALLINN.

ASUT. 1851

TREUGOLNIK KALOSSID

(SOOMEST)

Parimad
Elegantsemad